

**«Dóna-li sa Volta»,
un projecte de formació
i ocupació per millorar
l'accés al mercat laboral
de joves amb estudis
incomplets**

**ADELA BERLANAS ROSSELLÓ
JORDI LÓPEZ BEZUNARTEA**



Adela Berlanas Rosselló

Directora del projecte «Dóna-li sa volta» de la Fundació Deixalles.

2003, llicenciada en Psicologia per la Universitat de les Illes Balears. Entre 2007 i 2012, responsable de selecció de personal en empreses de treball temporal i del sector telecomunicacions i serveis. Entre 2016 i 2019, directora del projecte «Dóna-li sa volta» de la Fundació Deixalles.

Jordi López Bezunartea

Coordinador d'accions formatives de la Fundació Deixalles. 1987, enginyer tècnic en explotacions agropecuàries per l'Escola Universitària d'Enginyeria Tècnica Agrícola de Lleida. Entre 1995 i 1999, coordinador del Gabinet d'Inserció Sociolaboral de la Fundació Deixalles, integrat en les iniciatives de recursos humans del Fons Social Europeu «Empleo-Horizon II» i «Empleo-Integra». Entre 2003 i 2011, Coordinador i tècnic de projectes d'orientació empresarial, inserció laboral, economia social, compra pública responsable i responsabilitat social empresarial a la Fundació Deixalles i la Xarxa d'Economia Alternativa i Solidària (REAS Balears). Des de 2016, coordinador d'accions formatives de la Fundació Deixalles.

Resum

L'accés a la formació dual mitjançant contractes de formació i aprenentatge pot contribuir a la transició del jove des del sistema educatiu al mercat laboral, especialment en casos de manca de qualificació a causa de l'abandonament prematur d'estudis. El programa SOIB Jove Formació i Ocupació ofereix la possibilitat de millorar la seva formació i qualificació professional a través de contractes de formació i aprenentatge. En aquest marc, Fundació Deixalles desenvolupa el projecte «Dóna-li sa volta», que combina formació en la família professional de comerç i màrqueting i treball efectiu com a auxiliar de comerç, a fi de treballar les seves competències tècniques i professionals. Al llarg de les dues edicions del projecte, 24 joves han dedicat durant un any un 30 % de la seva jornada laboral a formació en els certificats de professionalitat d'activitats auxiliars de comerç i d'activitats auxiliars de magatzem, i en competència matemàtica, i un 70 % a treball efectiu remunerat a les instal·lacions de la Fundació Deixalles a través de la preparació i comercialització d'objectes recuperats, contribuint així a una obra d'interès general de reutilització de residus i materials. Els resultats del projecte posen de manifest que joves sense estudis primaris finalitzats ni experiència laboral poden millorar les seves aptituds i competències professionals, i per tant les seves possibilitats d'accés al mercat laboral, a través de la seva participació en programes mixtos que combinin formació i treball.

Paraules clau

Abandonament d'estudis / Formació dual / Competències professionals / Certificats de professionalitat / Mercat laboral.

Resumen

El acceso a la formación dual mediante contratos de formación y aprendizaje puede contribuir a la transición de la juventud desde el sistema educativo al mercado laboral, especialmente en casos de falta de cualificación a causa del abandono prematuro de estudios. El programa SOIB Jove Formación y Ocupación ofrece la posibilidad de mejorar su formación y cualificación profesional a través de contratos de formación y aprendizaje. En este marco, Fundación Deixalles desarrolla el proyecto «Dóna-li sa volta», que combina formación en la familia profesional de comercio y marketing y trabajo efectivo como auxiliar de comercio, a fin de trabajar sus competencias técnicas y profesionales. A lo largo de las dos ediciones del proyecto, 24 jóvenes han dedicado durante un año un 30 % de su jornada laboral a formación en los certificados de profesionalidad de actividades auxiliares de comercio y de actividades auxiliares de almacén, y en competencia matemática, y un 70 % a trabajo efectivo remunerado en las instalaciones de la Fundación Deixalles a través de la preparación y comercialización de objetos recuperados, contribuyendo así a una obra de interés general de reutilización de residuos y materiales. Los resultados del proyecto ponen de manifiesto que jóvenes sin estudios primarios finalizados ni experiencia laboral pueden mejorar sus aptitudes y competencias profesionales, y por tanto sus posibilidades de acceso al mercado laboral, a través de su participación en programas mixtos de combinen formación y trabajo.

Palabras clave

Abandono de estudios / Formación dual / Competencias profesionales / Certificados de profesionalidad / Mercado laboral.

1. Contextualització i fonamentació

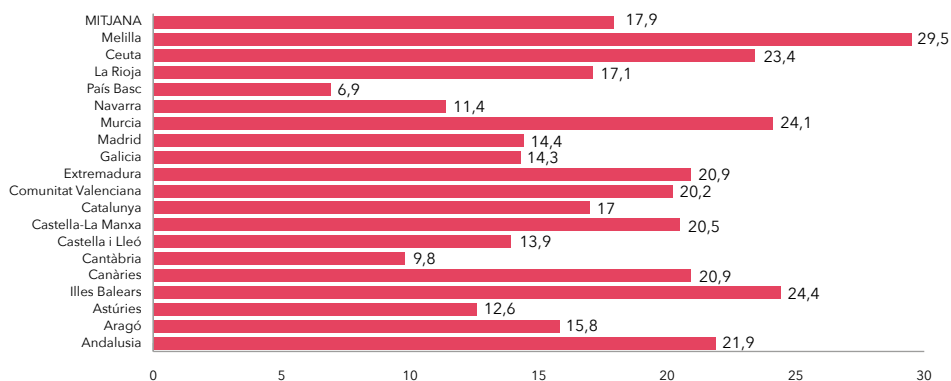
Les Illes Balears lideren la taxa d'abandonament escolar, amb un 24,4 % del jovent que deixa els estudis de forma prematura el 2018, enfront d'una mitjana del 17,9 % en el conjunt de l'Estat, tal com es mostra a la taula 1. Als 28 països de la Unió Europea, aquesta taxa va ser del 10,6% el 2017. Tot i que aquesta xifra s'ha reduït els darrers anys després d'assolir nivells sense precedents els anys de crisi, el 2008 va arribar a un màxim del 42,5 %, encara són dades preocupants que dificulten la qualificació del nostre mercat de treball.

L'accés a la formació dual mitjançant contractes de formació i aprenentatge, regulats mitjançant el Reial decret 1529/2012, de 8 de novembre, pot contribuir a la transició del jovent des del sistema educatiu al mercat laboral, especialment en els casos que a causa de l'abandonament prematur d'estudis, la joventut ha d'accedir al mercat laboral sense una qualificació professional prèvia.

Estudis empírics assenyalen que els contractes de formació i aprenentatge de llarga durada milloren de forma significativa l'accés del jovent a una ocupació indefinida i per tant l'estabilitat en l'ocupació, i també la taxa de sortida de desocupació al llarg de la vida laboral posterior, amb independència del nivell educatiu previ; tot i que aquests efectes no són prou significatius en contractes de formació i aprenentatge de menys de 18 mesos de durada (Jansen, M., i Troncoso-Ponce, D., 2018, p. 36-37).

El Programa SOIB Jove Formació i Ocupació¹, finançat pel Servei d'Ocupació de les Illes Balears (SOIB), amb la participació del Servei Públic d'Ocupació Estatal (SEPE) i el cofinançament del Fons Social Europeu (FSE), ofereix als joves menors de 30 anys inscrits en el Sistema Nacional de Garantia Juvenil² la possibilitat de millorar la seva formació i qualificació professional a través de contractes de formació i aprenentatge.

Taula 1: Taxa d'abandonament prematur de l'educació-formació per comunitat autònoma el 2018



Font: Ministeri d'Educació i Formació Professional

La Fundació Deixalles és una entitat sense ànim de lucre que promou la inserció sociolaboral de persones en risc d'exclusió social a través de la reutilització i la recuperació de residus. La Fundació Deixalles ha desenvolupat el 2018, per segon any, el projecte «Dóna-li sa volta» en el marc del programa SOIB Jove Formació i Ocupació, adreçat a joves que no han acabat l'Ensenyament Secundari Obligatori i el 2019 ha posat en marxa la tercera edició del projecte.

El projecte «Dóna-li sa volta» combina durant un any formació en la família professional de comerç i màrqueting, amb la impartició dels certificats de professionalitat de nivell 1 d'activitats auxiliars de comerç i d'activitats auxiliars de magatzem, amb treball efectiu com a auxiliar de comerç a fi de treballar les competències del jovent participant, tant les competències tècniques basades en els coneixements teòrics i tècnics específics de la família professional de comerç i màrqueting com les transversals, vinculades a les capacitats, habilitats i actituds necessàries per donar resposta a situacions laborals.

Entenem per competències professionals el conjunt integrat i complex de coneixements, capacitats, habilitats, destreses i comportaments laborals que es posen en joc en l'execució d'una determinada activitat laboral (Colomer, M. i Fló. A., 2009, p. 11). El capítol 2 mostra una classificació de les competències, les quals s'organitzen en tres grans blocs: tèc-

niques, de base i transversals. S'ha de destacar que les empreses consideren que les competències transversals són els elements cabdals en l'adaptació i manteniment de l'activitat professional, ja que és més rendible cercar una persona treballadora polivalent perquè té una dotació de competències fàcilment transferibles a diferents ocupacions i llocs de feina (Colomer, M. i Fló. A., 2009, p. 12).

Des del punt de vista metodològic, el jovent que participa en un dispositiu d'inserció laboral s'ha de poder situar davant del procés d'incorporació al mercat laboral com a subjecte actiu. Això implica que la persona jove ha de tenir l'oportunitat d'aportar al procés les seves expectatives, interessos, motivacions, etc., i que el dispositiu d'inserció ha d'afavorir aquest paper protagonista del jove, aportant-li informació, tècniques i recursos perquè això sigui possible (Colomer, M. i Fló. A., 2009, p. 18).

En funció d'aquest plantejament metodològic, la intervenció tècnica ha de ser capaç de donar resposta a les següents necessitats i demandes del jovent amb relació al mercat de treball, als dispositius d'inserció i al seu propi procés d'inserció laboral (Colomer, M. i Fló. A., 2009, p. 18):

- Necessitat de conèixer més i millor el mercat de treball, en general (context laboral, sectors d'ocupació...) i en concret (perfils ocupacionals, competències requerides...).
- Necessitat de més i millor assessorament per a l'exploració dels seus propis interessos, per tal de poder construir un projecte professional

que parteixi realment de les seves motivacions.

- Necessitat d'accedir a recursos, propis o externs, per a la seva capacitat tècnica que afavoreixin el desenvolupament competencial amb relació a l'objectiu laboral.
- Importància de l'acompanyament individual i demanda de referents professionals que els assessorin en el procés d'inserció, estimulant l'anàlisi, la reflexió i la presa de decisions.

Per tot això, s'entén que el jovent valora especialment l'acompanyament individual, i atorga al tutor el paper de referent en el procés, que ha d'estimular la reflexió, informar, donar suport i acompanyar. Aquestes necessitats es treballen en el projecte «Dóna-li sa volta» a través del paper de l'equip tècnic del projecte, especialment dels monitors, i de la seva coordinació amb la directora: elaboració de l'itinerari individualitzat, seguiment, supervisió i avaluació de la consecució de les competències, i tutories individuals (veure capítol 2, metodologia, especialment apartat 3, recursos humans); i també en la seva derivació posterior al Gabinet d'Orientació Laboral de la Fundació Deixalles per a la recerca activa de feina (veure capítol 2 apartat 4, Gabinet d'Orientació Laboral).

2. Objectius i metodologia

«Dóna-li sa volta» ha comptat amb la participació de 24 joves en

les dues primeres edicions d'aquest projecte. L'objectiu principal ha estat millorar les aptituds i competències professionals de cada participant, facilitant-li l'accés al mercat laboral. La metodologia es basa en la contractació de joves durant un any amb un contracte de formació i aprenentatge d'auxiliar de comerç, combinant la formació i el treball efectiu remunerat al llarg de la jornada laboral.

L'alumnat treballador, que ha participat en aquest projecte, ha tingut la possibilitat d'obtenir dos certificats de professionalitat:

- Certificat de professionalitat d'activitats auxiliars de comerç, de 230 hores.
- Certificat de professionalitat d'activitats auxiliars de magatzem, de 170 hores.

La primera formació teòrica que rep l'alumnat treballador és la del certificat de professionalitat de nivell 1 d'activitats auxiliars de comerç. En aquest certificat s'imparteixen els mòduls següents:

- Operacions auxiliars en el punt de venda: realitzar operacions auxiliars de reposició, disposició i condicionament de productes en el punt de venda. La durada d'aquest mòdul és de 90 hores.
- Preparació de comandes: preparar comandes de forma eficaç i eficient, seguint els procediments establerts. La durada d'aquest mòdul és de 40 hores.

- Manipulació i moviments amb traspalés i carretons de mà: manipular i traslladar productes en la superfície comercial i en el repartiment de proximitat, utilitzant traspalés i carretons de mà. La durada d'aquest mòdul és de 50 hores.
- Atenció bàsica al client: Proporcionar atenció i informació operativa, estructurada i protocolitzada al client. La durada d'aquest mòdul és de 50 hores.

La formació continua amb el certificat de professionalitat de nivell 1 Activitats auxiliars de magatzem. En aquest certificat s'imparteixen els mòduls següents:

- Operacions auxiliars de magatzematge: Realitzar les operacions auxiliars de recepció, col·locació, manteniment i expedició de càrregues en el magatzem de forma integrada en l'equip. La durada d'aquest mòdul és de 80 hores.
- Manipulació de càrregues amb carretons elevadors: Manipular càrregues de forma eficaç i segura amb carretons elevadors. La durada d'aquest mòdul és de 50 hores.

A més, aquesta formació s'ha complementat amb una formació posterior, durant 120 hores, en competència matemàtica nivell 2. Tant en comerç com en magatzem, són necessaris uns coneixements bàsics de càlcul matemàtic, per exemple, per realitzar un inventari, un descompte o per realitzar o acarar un albarà. Molts

de joves que han participat en el projecte tenen uns coneixements matemàtics molt baixos, ja que recordem provenen de fracàs escolar o abandonament dels estudis primaris. Per tot això, s'ha considerat imprescindible, una formació en competència matemàtica que els permetrà adquirir aquests coneixements mínims per a fer feina en un comerç o magatzem.

D'altra banda, a final de projecte, l'alumnat treballador ha rebut una formació de 15 hores de durada, en Inserció laboral i tècniques de recerca d'ocupació. S'acosta el moment d'enfrontar-se al mercat laboral, i mitjançant aquesta formació, els joves podran conèixer la situació del mercat de treball i les característiques de l'ocupació que busquen, les competències professionals i personals que els han de facilitar l'accés i les tècniques i recursos de les quals disposen per a aquest fi, de manera que podran elaborar un projecte professional personal que els permetrà la inserció laboral.

Imatge 1: Formació teòrica a l'aula



Font: elaboració pròpia

2.1. Treball efectiu

El treball que han realitzat tant en la nau de donacions (botiga) com en la Deixalleria (magatzem i recepció de donacions) els ha permès posar en pràctica els coneixements adquirits durant la formació, i ha estat el següent:

- Atenció, assessorament i venda al client en les diferents seccions (rastre, mobles, roba, electrodomèstics, joguines i llibres)
- Realització de reserves
- Preparació de comandes
- Neteja i ordre de l'espai de treball
- Condicionament i preparació d'aparadors
- Presentació i reposició de lineals
- Revisar, separar i emmagatzemar les donacions
- Manipulació de càrregues

Imatge 2: Treball efectiu a la nau de donacions (botiga)



Font: elaboració pròpia

D'una banda, s'imparteix un programa formatiu que consta de formació tècnica dels certificats de professionalitat d'activitats auxiliars de comerç i d'activitats auxiliars de magatzem, i d'altra banda, es realitzaran serveis d'utilitat pública i social que possibilitarà a l'alumnat treballador la realització d'un treball efectiu que, juntament amb la formació ocupacional rebuda, li procurarà una qualificació professional que afavorirà la seva inserció laboral.

Alhora que es treballen les competències professionals també es treballen de manera contínua competències transversals necessàries a la feina com: motivació cap a la feina, treball en equip, autoestima personal, capacitat de gestió i planificació, resolució de problemes, habilitats comunicatives, adaptabilitat o tolerància al canvi, flexibilitat, iniciativa i proactivitat, compromís, i responsabilitat, entre d'altres. Competències que ajuden a aconseguir l'objectiu plantejat i la seva consolidació. A continuació, el quadre 1 mostra i descriu els tres grans blocs de competències:

Quadre 1: Competències professionals

Competències tècniques	Competències de base	Competències transversals
Definició: coneixements teòrics i tècnics específics necessaris per al desenvolupament d'una determinada activitat laboral. Es defineixen a través de l'anàlisi funcional d'una professió o lloc de treball o a través d'un certificat de professionalitat.	Definició: coneixements instrumentals relacionats amb el mercat laboral, tant en relació al seu funcionament com a la gestió dels recursos necessaris d'accés a l'ocupació.	Definició: conjunt de capacitats, habilitats i actituds necessàries per donar resposta a situacions laborals complexes. Tenen un caràcter transversal en moltes ocupacions i un elevat component cognitiu.
Competències tècniques d'auxiliar de comerç (veure quadre 2) i d'auxiliar de magatzem (veure quadre 3).	Competències de base: - d'accés a l'ocupació: drets i obligacions, condicions laborals, tècniques de recerca de feina... - instrumentals bàsiques: entorn laboral i social, lectoescriptura, càlcul funcional, comprensió oral... - instrumentals específiques; informàtica, idiomes, carnet de conduir...	Competències transversals: - d'identificació: identificació de les pròpies capacitats, disposició a l'aprenentatge i situar-se en el context laboral concret. - de relació: comunicació, relació interpersonal i treball en equip. - d'afrontament: responsabilitat, adaptabilitat, organització, negociació i gestió de l'estrès.

Font: Colomer, M. i Fló, A., 2009, p. 11)

Quadre 2: Competències tècniques d'auxiliar de comerç

Mòdul 1 operacions auxiliars en el punt de venda:

- Reposar productes amb exactitud davant l'existència de buits i periodicitat establerta
- Mantenir el punt de venda i el mobiliari ordenat i net
- Identificar els productes i permet la recollida d'informació per a l'inventari
- Col·locar els productes en els expositors de manera atractiva per al client
- Empaquetar els productes segons els protocols de l'establiment

Mòdul 2 preparació de comandes:

- Reconèixer els diferents documents a emprar en la preparació de comandes, i la informació que es recull en ells
- Saber emplenar correctament els diferents fulls en la preparació de comandes
- Saber reconèixer la simbologia respecte a la manipulació de mercaderies, i el seu transport
- Saber manipular correctament la mercaderia
- Saber preparar les comandes
- Saber distingir entre la manipulació dels diferents productes: mercaderies perilloses, aliments, productes lleugers, productes pesats, etc.
- Saber manipular les mercaderies seguint la normativa de prevenció de riscos i higiene en el treball
- Emprar els equips de protecció individual (EPIS) adequats per a l'etiquetatge, embalatge i manipulació de les mercaderies
- Saber etiquetar, embalar els productes segons la comanda realitzada
- Reconèixer bàsicament el funcionament de la traçabilitat dels productes que hi ha al magatzem i zona de venda
- Saber reconèixer els diferents sistemes i materials d'embalatge
- Saber preparar les comandes segons el pes estipulat

Quadre 3: Competències tècniques d'auxiliar de comerç

Mòdul 3 manipulació amb carretons de mà i traspalés:

- Identificar els diferents components del carretó de mà i traspalés
 - Conèixer quin és el manteniment adequat del carretó de mà i traspalés
 - Saber manipular el carretó de mà i traspalés seguint la normativa de prevenció de riscos i higiene en el treball
 - Conduir amb habilitat el carretó de mà i traspalés
 - Respectar les senyals en l'ús de la carretó de mà i traspalés
 - Conèixer i emprar els EPIS adequats per a l'ús del carretó de mà i traspalés
 - Col·locar correctament la càrrega en el carretó de mà i traspalés
-

Mòdul 4 atenció bàsica al client:

- Utilitzar un to de veu amistós i amigable amb el tracte i comunicació amb clients
 - Utilitzar un vocabulari adequat per respondre les demandes del client
 - Mostrar una correcta imatge personal a l'empresa
 - Transmetre amb respecte una actitud d'implicació i compromís de resolució de queixes
 - Expressar opinions i expectatives davant una situació de treball en grup
 - Escoltar amb molta atenció les necessitats dels clients
 - Evitar el conflicte i tenir delicadesa en la comunicació amb el client
-

Font: Fundació Deixalles

Quadre 4: Competències tècniques d'auxiliar de magatzem

Mòdul 1 operacions auxiliars de magatzem:

- Participar en les accions pròpies de les aules-taller i magatzem
 - Ordenar les mercaderies en la zona identificada de magatzem i/o aules tallers
 - Conèixer el pla d'ordre i neteja de les aules-taller i magatzem
 - Aplicar el pla d'ordre i neteja de les aules-taller i magatzem
 - Participar en equip amb la resta d'alumnes de les accions pròpies de l'aula taller
-

Mòdul 2 manipulació de carregues amb carretons elevadors:

- Identificar els diferents components del carretó elevador
 - Conèixer quin és el manteniment adequat del carretó elevador
 - Saber manipular el carretó elevador seguint la normativa de prevenció de riscos i higiene en el treball
 - Conduir amb habilitat el carretó elevador
 - Respectar les senyals en l'ús del carretó elevador
 - Conèixer i emprar els EPIS adequats per a l'ús del carretó elevador
 - Col·locar correctament la càrrega en el carretó elevador
-

Font: Fundació Deixalles

Els monitors avaluen i registren mensualment la consecució de cadascuna de les competències tècniques tant de comerç com de magatzem. Mitjançant l'observació, durant la jornada laboral de l'alumnat treballador, valoren la consecució de les competències transversals.

A l'inici del projecte, es redacta l'itinerari individualitzat pel qual ha de passar cadascun dels alumnes treballadors al llarg del projecte. Aquest itinerari no és tancat, ja que en funció de les necessitats i evolució de cada alumne treballador, es poden realitzar modificacions i pot ser necessari

afegir actuacions per a millorar l'ocupabilitat.

La coordinació entre l'equip que dona suport a l'alumnat treballador (direcció, monitors i docents) és constant, mitjançant reunions regulars. S'hi valora l'itinerari individualitzat i es realitzen les modificacions pertinents en funció de les necessitats i evolució de cada alumne treballador.

La comunicació entre l'alumnat treballador i l'equip és totalment bidireccional, i es realitza mitjançant tutories.

Cal destacar que aquest projecte suposa una obra d'interès general i/o social ja que s'emmarca dins de la necessitat de potenciar la reutilització de materials i residus, allargant la seva vida útil, disminuint l'impacte ambiental (reducció de l'ús de matèries primeres i disminució d'emissions de CO₂, entre altres).

Per poder desenvolupar la reutilització és necessari:

- una recollida específica i selecció de materials, objectes i residus (que no és el marc d'aquest projecte)
- una preparació dels objectes, materials i aparells
- i la comercialització dels mateixos

En aquestes dues últimes accions és on s'emmarca aquest projecte d'ocupació i formació.

2.2. Distribució horària

El projecte és de 1.680 hores, distribuïdes en 495 hores de formació i 1.185 hores de treball efectiu. La distribució es realitza de la següent manera, de dilluns a divendres, i durant

un any, l'alumnat treballador, fa treball efectiu 5 hores i un quart i rep formació durant 2 hores i un quart.

Existeixen dos torns de treball, un torn de matí de 09.30 h a 17.00 h que consta de 6 alumnes treballadors i un torn de tarda de 13.00 h a 20.30 h que consta de 4 alumnes treballadors. La formació teòrica la realitzen els 10 alumnes treballadors conjuntament en horari de 13.45 h a 17.00 h, la resta de la jornada la dediquen a treball efectiu.

2.3. Recursos humans

L'alumnat treballador ha comptat amb el suport d'un equip de professionals format per: una directora, dos monitors, una auxiliar administrativa i tres docents.

Els monitors han donat suport pedagògic a l'alumnat treballador durant el temps de treball efectiu. Un dels monitors en el torn de matí i un altre monitor en el torn de capvespre. Entre les seves funcions principals trobem la formació tant actitudinal com aptitudinal de l'alumnat treballador a fi que adquireixi les habilitats i competències laborals necessàries, i a més, realitzen el seguiment, supervisió i avaluació del treball realitzat per l'alumnat treballador, sempre tenint en compte l'itinerari individualitzat d'inserció d'aquest.

L'alumnat treballador ha comptat amb un docent per impartir el certificat de professionalitat d'activitats auxiliars de comerç, un docent per impartir el certificat de professionalitat d'activitats auxiliars de magatzem i un docent per a impartir competència matemàtica. Entre les seves funcions

hi ha treballar i desenvolupar l'adquisició de competències associades al certificat de professionalitat corresponent, la formació específica dels continguts del curs i el seguiment i avaluació del procés d'aprenentatge.

2.4. Tallers d'igualtat d'oportunitats

S'han posat en marxa accions de sensibilització general vers la igualtat de gènere, a través de sessions de formació/informació, d'una durada de dues hores cadascuna, gestionades des del Servei de Palma Educa, i realitzades per la Fundació Ires i Ben Amics Associació LGTBI de les Illes Balears, concretament:

- Taller d'identitat de gènere i orientació sexual. Amb aquest taller es pretén donar eines a l'alumnat treballador per entendre i respectar la diversitat afectiva i sexual, i combatre la discriminació per orientació sexual, i identitat de gènere entre els joves.
- Taller de corresponsabilitat. És pretén fomentar la corresponsabilitat, mitjançant el repartiment equilibrat entre dones i homes de les obligacions familiars i domèstiques, anàlisi dels diferents rols. La gestió del temps i les desigualtats en el seu ús.
- Taller de la violència a la igualtat. Pretén donar a conèixer els indicadors per a la detecció i prevenció de relacions afectives negatives, iniciar una reflexió crítica sobre els estereotips masculistes, i treballar el concepte de la igualtat com a base de les relacions positives entre uns i els altres.

2.5. Sessions grupals amb empreses col·laboradores

Poc abans de finalitzar el projecte, l'alumnat treballador ha pogut realitzar sessions grupals en empreses del sector comerç i màrqueting amb les quals Fundació Deixalles té acords de col·laboració. En aquestes sessions, l'alumnat treballador té l'oportunitat de conèixer les instal·lacions, els diferents llocs de feina que es desenvolupen en aquestes empreses: funcions, competències, formació requerida i conèixer els seus processos de selecció. Té l'oportunitat de donar-se a conèixer, de presentar la seva candidatura.

2.6. Gabinet d'Orientació Laboral

La Fundació Deixalles disposa del Gabinet d'Orientació Laboral, cofinançat pel SOIB i FSE. Aquest servei estarà a disposició de l'alumnat treballador en el moment de la finalització del projecte mixt de formació i ocupació. L'alumnat treballador podrà participar de les diferents accions del servei, sempre que no participi de cap acció directa de Garantia Juvenil.

L'alumnat treballador pot accedir al Gabinet d'Orientació Laboral de la Fundació Deixalles per seguir el seu procés d'inserció. Per a una correcta atenció, és necessari prèviament dur a terme una reunió de coordinació entre el/la director/a del programa i el personal tècnic d'orientació, per a la derivació de cada cas.

El Gabinet d'orientació se centra en l'elaboració d'un diagnòstic inicial i definició del perfil d'ocupabilitat de l'usuari, que faciliti el disseny d'un itinerari d'inserció individual. El servei disposa de

diferents eines de diagnòstic tals com el semàfor, o analitza les teves competències, amb les quals es permet fer una anàlisi inicial de les competències que disposa la persona, o bé d'aquelles que cal millorar, per tal de poder dur a terme el seu projecte professional. L'alumne treballador participa de totes aquelles activitats previstes del Gabinet d'orientació, concretament:

- Sessions individuals d'orientació laboral
- Càpsules formatives sobre els processos de recerca de feina, eines a emprar, l'ús de les noves tecnologies, la motivació davant un procés de recerca...
- Disposar d'un espai de recerca de feina autònom al centre de Deixalles Palma amb ordinador amb accés a Internet, premsa, ofertes de les diferents borses de feina i altres informacions.
- Accés a les ofertes de feina, gestionades per l'entitat i adaptades al perfil del lloc de feina del projecte mixt. L'entitat disposa d'un servei d'intermediació amb empreses, amb el qual es gestionen diverses ofertes de feina. Segons el perfil de l'oferta de feina, es farà difusió de l'oferta de feina entre l'alumnat treballador.

Al Gabinet d'Orientació Laboral es disposa també de la participació de diferents empreses col·laboradores, les quals mostren el seu interès i compromís en col·laborar amb el servei i facilitar la inserció de persones de col·lectius vulnerables.

3. Anàlisi de resultats. Descripció i avaluació de l'experiència

Entre 2017 i 2018 han participat un total de 24 joves, que han realitzat una jornada laboral de 37,5 hores setmanals, amb un 30 % de les hores destinades a la formació en els certificats de professionalitat d'activitats auxiliars de magatzem i d'activitats auxiliars de comerç, en competència matemàtica i inserció laboral i tècniques de recerca de feina, i amb un 70 % de la jornada de treball efectiu remunerat com a auxiliar de comerç en les instal·lacions de la Fundació Deixalles, a través de la reutilització de residus i materials recuperats.

Els joves participants han millorat les seves competències professionals i transversals i s'ha facilitat el seu accés al mercat laboral.

3.1 Resultats primera edició de «Dóna-li sa volta»

Varen formar part del projecte 11 alumnes treballadors dels quals:

- 9 varen finalitzar el projecte i 2 varen causar baixa voluntària (un d'ells per inserció laboral i un altre per motius personals).
- 9 han obtingut el certificat de professionalitat d'activitats auxiliars de comerç.
- 9 han obtingut el certificat de professionalitat d'activitats auxiliars de magatzem.
- 7 han aprovat la formació de competència matemàtica - nivell 2.

- - S'ha complert l'objectiu principal de millorar les aptituds i competències professionals dels 9 alumnes treballadors que van finalitzar el projecte, facilitant-los l'accés al mercat laboral.
- - 4 alumnes treballadors han trobat feina en els primers 3 mesos posteriors a finalitzar el projecte, 3 d'ells en el sector del comerç i 2 d'ells en una de les empreses col·laboradores en les quals es va fer una visita durant el projecte. En els 9 mesos posteriors a finalitzar el projecte, es varen inserir laboralment 3 alumnes treballadors més, 1 d'ells en el sector del comerç.
- S'ha complert l'objectiu principal de millorar les aptituds i competències professionals dels 7 alumnes treballadors que van finalitzar el projecte, facilitant-los l'accés al mercat laboral.
- 6 alumnes treballadors han trobat feina en menys de tres mesos després de finalitzar el projecte, 2 d'ells en el sector del comerç i en una de les empreses col·laboradores en les quals es va fer una visita durant el projecte.

Donats els bons resultats que varen tenir les dues edicions anteriors del projecte «Dóna-li sa volta», amb data 15 de març de 2019 hem iniciat de nou el projecte amb 10 nous alumnes treballadors que fins al 14 de març de 2020 realitzaran el mateix itinerari de formació i ocupació que en les anteriors edicions.

3.2 Resultats segona edició de «Dóna-li sa volta»

Varen formar part del projecte 13 alumnes treballadors dels quals:

- 7 varen finalitzar el projecte, 2 no han superat el període de prova, 2 varen ser acomiadaments procedents i 2 van causar baixa voluntària (1 d'ells per inserció laboral i un altre per motius personals).
- 8 han obtingut el certificat de professionalitat d'activitats auxiliars de comerç.
- 8 han obtingut el certificat de professionalitat d'activitats auxiliars de magatzem.
- 6 han aprovat la formació de competència matemàtica - nivell 2.

3.3 La veu dels participants

Rocío Navarro Cortés, 30 anys
Alumna treballadora de la segona edició de «Dóna-li sa volta»

«El projecte ha suposat una gran oportunitat per jo. Una vegada finalitzat i en menys de 2 mesos he aconseguit una feina de caixera i venedora en una de les empreses del sector comerç que vàrem visitar durant el projecte, tot gràcies als dos certificats de professionalitat que he aconseguit i a l'any d'experiència laboral que ara figura en el meu currículum.

Feina que d'una altra manera no hauria aconseguit, ja que,

encara que tenia experiència laboral com a venedora ambulante en el negoci familiar, no ho podia demostrar. Les meves feines anteriors han estat de molt curta durada i de baixa qualificació.

Sense estudis, sense experiència laboral, amb 29 anys i amb 3 fills, veia molt difícil el meu futur laboral.

He après molt aquest any, sobretot a confiar en mi i en les meves possibilitats.

M'agrada la moda, la roba i l'atenció al client i sé que ara estic més prop d'aconseguir una feina de dependenta en una botiga de moda, que és el que m'agrada de veres.»

Fátima Zahrae El Bahy, 30 anys
Alumna treballadora de la primera edició de «Dóna-li sa volta»

«Quan vaig arribar a Espanya no tenia cap professió, les úniques feines que trobava eren hores de neteja. Sense estudis i sense experiència laboral no tenia altres oportunitats.

Des del primer moment que vaig començar en el projecte em vaig sentir molt afortunada i em vaig esforçar per treure bones notes i per realitzar el millor possible la meva feina. Volia aprendre una professió i pens que ho he aconseguit. «Dóna-li sa Volta» m'ha obert les portes per poder aconseguir una feina de dependenta en una botiga multinacional de moda. Als 4 mesos d'acabar el projecte, vaig trobar aquesta feina. Crec que si no hagués passat per

«Dóna-li sa Volta», mai ho hauria aconseguit.

El que més em va agradar del projecte va ser la formació teòrica, sobretot la formació en atenció al client. Formació que m'ha servit per a la meva feina actual.»

Andrea Sanchís Faure, 20 anys
Alumna treballadora de la primera edició de «Dóna-li sa volta»

«Vaig començar en el projecte quan tenia 17 anys. Vaig sentir que em tocava la loteria per aconseguir tan jove, sense estudis i sense experiència laboral, un contracte laboral d'un any. Era el meu primer treball i malgrat les pors i inseguretats, em vaig esforçar per aprendre un ofici.

He après molt l'any que va durar el projecte, sobretot a perdre una mica la vergonya en el tracte al client, sempre ha estat el que més m'ha costat. Per això, preferia més les tasques de magatzem i reposició. De fet, continua sent la feina que més m'agrada. Un mes després d'acabar el projecte, vaig trobar una feina de reposadora per a la campanya de Nadal en una gran superfície i pocs mesos després una feina de mossa de magatzem en una botiga de moda.»

4. Conclusions i discussió

Els contractes de formació i aprenentatge per a joves del programa SOIB Jove Formació i Ocupació desenvolupats a la Fundació Deixalles han posat de manifest que joves procedents de l'abandonament prematur

dels seus estudis i sense experiència laboral poden millorar les seves aptituds i competències professionals, i per tant les possibilitats d'accedir al mercat laboral, a través de la seva participació en programes mixtos que combinin formació i treball efectiu remunerat.

Tot i això, és important destacar també les limitacions dels contractes de formació i aprenentatge per afavorir la transició del jovent des del sistema educatiu al mercat laboral:

- L'escàs pes dels contractes de formació i aprenentatge amb relació al total de contractes formalitzats, malgrat l'elevat nombre de joves beneficiaris potencials especialment entre el col·lectiu de joves no qualificats (Jansen, M., i Troncoso-Ponce, D., 2018, p. 5).
- La durada dels contractes, com s'ha assenyalat (Jansen, M., i Troncoso-Ponce, D., 2018, p. 36-37), els efectes empírics significatius sobre accés a l'ocupació estable s'han observat en contractes de més de 18 mesos de duració, i especialment, de més de 2 i 3 anys. En el cas del programa SOIB Jove Formació i Ocupació, la durada màxima dels contractes és de 12 mesos.
- La relació entre la participació en contractes de formació i aprenentatge amb l'accés a una ocupació estable i la taxa de sortida de desocupació també es fa més dèbil quan es produeix un canvi d'empresa una vegada finalitzat el contracte. Aquest fet planteja dubtes sobre la capacitat

de transferència de les competències específiques adquirides en un determinat lloc de treball a altres empreses al llarg de la carrera laboral posterior (Jansen, M., i Troncoso-Ponce, D., 2018, p. 53). Aquesta constatació empírica pot ser contradictòria amb la capacitat de transferència de les competències transversals a diferents ocupacions i llocs de feina (Colomer, M. i Fló. A., 2009, p. 12), la qual cosa obliga a pensar en altres causes: l'actual sistema d'incentius econòmics proporciona importants avantatges en la conversió de contractes de formació i aprenentatge en contractes indefinits en la mateixa empresa (Jansen, M., i Troncoso-Ponce, D., 2018, p. 54), però manca per analitzar en quina mesura els contractes indefinits sobreviuen una vegada finalitzades les bonificacions.

- Existeix el risc que el jovent que cursa estudis d'ESO abandoni de forma prematura els seus estudis per accedir a un contracte de formació i aprenentatge remunerat, en comptes d'optar a estudis de formació professional. Aquesta situació es veu accentuada pel fet que l'actual regulació dels contractes de formació i aprenentatge no permet que joves sense la ESO puguin accedir a formació de certificats de professionalitat de nivell 2, ja que no es permet establir objectius de formació a llarg termini per als quals no es compleixen els requisits a l'inici del contracte, i és requisit per accedir a certifi-

cats de professionalitat de nivell 2 tenir els estudis primaris finalitzats (Jansen, M., i Troncoso-Ponce, D., 2018, p. 54).

- Les pròpies mancances del mercat laboral de les Illes Balears quant a qualificació, estacionalitat, temporalitat, etc., que afecten no únicament però també al col·lectiu de joves que participen en contractes de formació i aprenentatge. De fet, tot i que els factors competencials poden ser gestionats i modificats directament per la persona, l'ocupabilitat no és exclusiva de l'individu, ja que també depèn de factors vinculats al context, entre els qual tenim la conjuntura econòmica i laboral i dels diferents sectors d'ocupació, les infraestructures i les polítiques econòmiques i socials, així com els factors de discriminació social (Colomer, M. i Fló, A., 2009, p. 9-10).

Notes

1. <https://soib.es/soib-jove-formacio-i-ocupacio/>
2. https://www.sepe.es/contenidos/garantia_juvenil/index.html

5. Referències bibliogràfiques

- Colomer i Camon, M.; Fló i Esteve, A. (2009): Proposta metodològica d'inserció laboral per a joves. Barcelona: Entitats Catalanes d'Acció Social. https://acciosocial.org/wp-content/uploads/2015/07/guia-joves-completa_baixa2.pdf
- Jansen, M.; Troncoso-Ponce, D. (2018): *El impacto de los contratos para la formación y el aprendizaje en la inserción laboral de los jóvenes*. Madrid: Fedea-J.P.Morgan. http://nsaw.fedea.net/descargas/NSAW04es_impacto.pdf